

MIHAIL SADOVEANU

ȚARA DE DINCOLO DE NEGRĂ

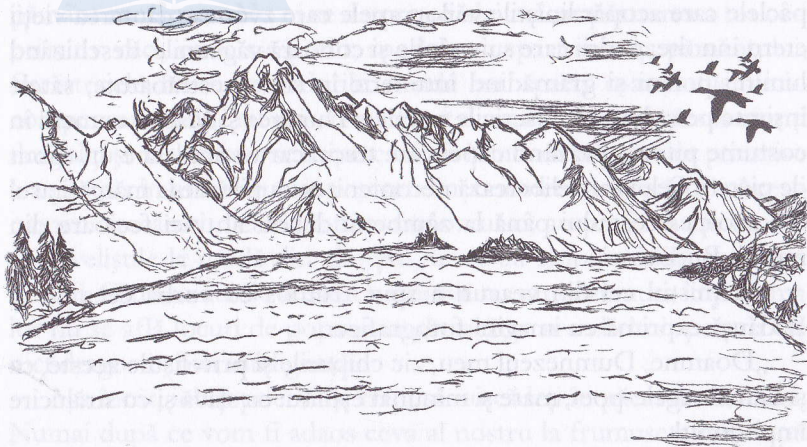

EDITURA
MSA

Cuprins

Țara de dincolo de negură	5
Despre această Țară și despre vânat și pescuit	9
Mirajul	16
Maică-mea era mare farmazoană	21
Ucenicie, într-o breaslă veche	26
Poveștile de vânătoare sunt de la Dumnezeu	34
Vânători de lupi, în veacuri vechi	42
April – o clipă	48
Tovarășul meu Voișel e vrednic vânător, ca mulți alții	53
Sitarii, când prietini mei se ceartă	61
Ploaie, în păduri depărtate	66
Lupii de la Cucoara, urmează un război neistovit	74
Pasaj de rațe, sara	83
Gâște sălbatice – adică numere incomensurabile	89
Oameni din bălți, lângă Ostrovul lui Caliniuc	96
Când a căzut Moș Calistru, pe Deleleu	104
Caprele lui Sfântu-Antonie	111
Vânt dinspre Căliman	116
În singurătățile Rarăului a cântat cucoșul sălbatic	123
Kiki dă examen în fața onoratei comisii	130
Tom a fost odată tânăr, ca și Kiki	138
Cronologie	145
Activitate politică	165

DESPRE ACEASTĂ ȚARĂ ȘI DESPRE VÂNAT ȘI PESCUIT

Acum câțiva ani, d-l Bădăuță a tipărit o foarte frumoasă carte. Puțini au văzut cuprinsul ei; e o carte de ilustrații fotografice. Puțini cunosc materialul de inspirație al acestei cărți, pentru că românul, fiind din naștere esențial și integral patriot, n-are nevoie să-și cunoască țara. Patriotismul verbal se poate lipsi de faptă, chiar atunci când ea ne leagă de trecut și de Dumnezeu; iar albumul d-lui Bădăuță e o asemenea faptă.

În această carte vorbesc priveliștile și oamenii acestui pământ. Munții în care au împietrit parcă îndrăzneli de gândire singuratece;

pâclele care acopăr liniștile văilor; apele care zvonesc cântarea vieții etern înnoite; codrii care suie râpile și coboară văgăunile, deschizând luminii poieni și grămădind întuneric în sihle neștrăbătute; satele înșirate pe coline, cu bisericile poetice; Dunărea și Marea; oameni în costume pitorești răsărind clipele care trece: cartea aceasta e un tribut de pietate Celui care eliberează neconștientul minunile, de la mărșăritarul din scoica oceanului până la zâmbetul delicat al unei fecioare din munții Bucovinei.

Psalmistul cel din veacuri a spus frumos cu vorba ceea ce dl Bădăuț exprimă cu imagini fotografice:

„Doamne, Dumnezeu meu, zic chipurile și priveliștile aceste, ca și David regele-poet; mare și minunat ești Tu: cu slavă și cu strălucire împodobit!

Te îmbraci în lumină ca-ntr-o haină; întinzi cerul ca un cort.

Tu din ape îți faci lăcașurile cele de sus; nourii sunt căruța Ta și Te porți pe aripile vânturilor.

Tu faci vânturile, trimeșii Tăi și flacărele focului sunt slugile Tale.

Cât de minunate-s lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut și e plin pământul de făptura Ta!

Toate de la Tine așteaptă să le dai hrană la vreme:

De le-o dai ele-o primesc; de le iei duhul, mor și în țărână se prefac.

De privești pământul, el tremură; de Te-atingi de munți, ei fumează.

Când trimeți Tu, însă, duhul Tău, toate iarăși se zidesc și se înnoiește fața pământului.

Răsfoiți aceste planșe, ca să vedeți câte frumuseți cuprinde pământul românesc. Să nu aveți, însă, nicio clipă de mândrie, căci toate sunt ale Celui ce clădește, prefacă și înnoiește. Omul zgârie îndeobște fața pământului și o pătează. Cele etern-frumoase sunt numai ale lui Dumnezeu.

Uitați versurile proaste pe care le-ați învățat cândva în școlile primare:

Țara mea are câmpii mănoase,

Dealuri înalte cu mândre flori...

Uitați paginile de antologie ieftină, discursurile de lirism și prezumție, căci nouă nu ni se datorește nimic din ce-i frumos pe acest

pământ românesc. Nu ni se datorește nici măcar păstrarea a tot ce-i primitiv, căci, unde s-a putut, sondele au spart scoarța pământului, fierăstraiele au ucis pădurile. Unde au spart, n-au adus nicio compensație; unde au ucis, n-au ațâțat din nou viața; au rămas munți dezgoliți și dealuri care se risipesc în văi. Minunea priveliștilor primitive s-a păstrat în afară de voința și tendința oamenilor trecători. Acești oameni trecători niciodată n-au cunoscut-o; au preferat ținuturile și priveliștile la modă din alte țări, unde au risipit averile agonisite de alții. Cătră minunile acestea primitive nu sunt drumuri; în preajma lor nu se află locuri de popas, omul trecător n-a cheltuit pentru ele nici dragoste, nici inteligență.

Așa încât, iubiți prietini și frați, să nu cădeți în păcatul mândriei. Numai după ce vom fi adaos ceva al nostru la frumuseța lor, după ce le vom recunoaște și le vom împresura cu iubire, după ce pionierii vor tăia și vor așterne drumuri, după ce oameni de treabă vor deschide hanuri romantice și prietinești drumeților, după ce, lăsând în raft cartea, vom merge cu piciorul cercetând toate ca într-o călătorie de ispășire, după ce ne vom simți intrând în noi dragostea acestui pământ ca un suflet al strămoșilor, numai atunci vom avea dreptul să ridicăm ochii și să mulțămim cu umilință Celui pe care-l invoca regele psalmist de demult.

Răsfoiți aceste planșe numai în tihna chiliei voastre; după aceea nu lăsați să treacă zadarnic anii voștri. Dacă nu sunteți vânători și pescari, puneți mâna pe toiag și colindați moștenirea aceasta fără păreche. Nicăieri în lume nu sunt locuri mai frumoase.

N-am spus că avem cele mai alese frumuseți din lume, ci că și aici sunt priveliști tot așa de frumoase ca cele mai laudate de aiurea. Cel care vede Delta înțelege singurățățile Africii. Cel care suie în Călimani ori pe Retezat, ori pe Ceahlău a trecut în zona fără de prihană a altei lumi.

Cei care sunteți vânători ori pescari n-aveți nevoie de îndemnul meu ca să ieșiți în mijlocul naturii. După ani de rătăcirii și practică, văd că încă îmi mai rămân totuși destule, necunoscute, și vă îndemn pe cei de la câmpie să vă suiți la munte, să ascultați cerbul la începutul toamnei,

iar pe tovarășii vânători din munte îi sfătuiesc să încerce farmecul unei zile cu luntrea în singurătățile pruteșurilor ori dunărițelor.

Fără îndoială că vânatul și pescuitul sunt cele mai vechi sporturi, cu observația că s-au născut sub presiunea necesității și n-au devenit divertisment decât cu timpul. Pescuitul primitivilor era agerime; vânatul – forță și rezistență.

Omul de azi nu mai întrebuințează aceste însușiri ca să-și agonisească hrana. Cu pește de undiță și cu mămăligă de râșniță nu te îngrași, cum foarte potrivit observă dictonul popular. Pământul și animalele domestice răspund îndestulător nevoilor lui de harnă; munca se cheltuiește în alte direcții, în domenii diverse cu meșteșuguri nouă; vânatul și pescuitul au rămas o patimă, cum spun țărani noștri.

Cât de departe, din trecut, vin pornirile care dorm în noi și se deșteaptă în anume împrejurări cu nebanuită putere, poate oricine să mărturisească aducându-și aminte de primele impulsii vânătoarești. Copilul dorește să întovărășească în expediție pe tatăl lui ori pe fratele mai mare; pe urmă devine neliniștit în dorința nebiruită de a poseda o armă; după aceea, cătră șaisprezece ani, pornește acele expediții fără sfârșit din zori și până în noapte pe coclauri și în preajma apelor.

În această strădanie nu-i decât plăcere pură. E o cheltuială enormă de energie, din care lipsesc cruzimea și foamea ancestrală. În visurile acestei epoci a vieții mele, eram copleșit de un fel de febră, în care îmi apăreau în cantități impresionante vânaturile pământului paradisiac din preistorie. Din somnul puțin și agitat astfel, mă trezeam ades, ca să ascult dacă nu s-a stârnit o vreme rea afară; ieșeam uneori ca să privesc stelele nopții; îmi făceam socoteala dacă am suficiente muniții pentru ziua unică – izolată – devenită scop suprem al existenței.

Începutul acestei pasiuni are totdeauna ceva dramatic. Îmi aduc aminte că aveam mai puțin de cincisprezece ani când am ieșit, într-o primăvară, cu pușca, spre revărsările de apă ale Siretului, la Pașcani.

Ucenicia acelor zile a avut toate greutățile lipsei de experiență a unui prunc. Totuși, nimic nu m-a oprit, nici bălțile cu apă de dezgheț, nici nomolurile, nici jocul cârdurilor de sălbăticiuni de la o baltă la

alta, de la o luncă de ici, la alta cine știe unde; nici răceala apei dintr-un sirețel, în care am intrat înot ca să scot prima rață împușcată; nici zilele de ploaie, nici înserările cu ceață, nici truda înfricoșată, nici foamea; – nimic. Ochii trebuiau să vadă, nervii să tremure: erau ochii și nervii strămoșului vânător. Și n-aveam vreme nici pentru guturai, nici pentru pneumonie; nici măcar nu mi-am pregătit un reumatism, căci n-am cunoscut mai apoi nicidecum asemenea morbi. Atât e de adevărat că omul poate fi el însuși o putere elementară.

Mă grăbesc să adaog că pe copiii mei i-am ferit de asemenea experiențe.

În anii care au urmat, petreceam vacanțele pe malul Moldovei, într-un sat al neamurilor mele de pe mama. Colindam prundurile, gârlele și luncile Moldovei, urmărind fără încetare acea umbră a visurilor după care alergăm întreaga noastră viață: atunci era o pasiune, mai târziu a fost alta, iar mai târziu o altă formă a înșelărilor. În vara aceasta din urmă, am fost tot așa de ahotnic, ucenic-păstrăvar cu undița în valea Sebeșului, călăuzit de un prietin meșter, inginerul Ianoși. Mai am de învățat de la Ieronim Stoichiță meșteșugul cerbilor. Așa înnoindu-mă neconținut în elementele primare, voi ajunge până la asfințitul meu. De atunci, de la malul Moldovei și al Siretului, ființa mea întregă se armoniza cu cerul, cu apele, cu toate peisagiile. Învățătura mea era că lăsam să pătrundă în mine taina tuturor acestor lucruri nouă. Poposeam la un izvor, mă odihneam pe o brazdă de fân, intra în mine puterea vieții nemuritoare; eram fericit și inconștient ca însăși creația.

Vânăutul e sport numai în această ipostază.

Este o epocă a tinereții când asemenea derivativ e absolut necesar. Adolescentul care stă pe gânduri și caută singurătate, care e neliniștit și învins de melancolie, să știți că clocește în el o primejdioasă otrăvă. Nu-i alt medicament mai bun decât truda plăcută a umbletului, lumina nemărginită, aerul curat, somnul adânc, frate cu tihna stâncii.

Sunt și alte înfățișări ale vânătoarei. Partidele cu tovarăși mulți, la pădure, după ce a căzut frunza codrului și s-a așezat cel dintâi omăt de noemvrie, sunt cele mai agreabile expediții de petrecere, în care